Влада - Радам !

Голос України

Газета Верховної Ради України № 85 (835) ♦ Субота, 7 травня 1994 року ♦ Ціна договірна

ЗЕМНИЙ УКЛІН ВАМ, СОЛДАТИ ПЕРЕМОГИ!

Солдати Великої Вітчизняної. Солдати другої світової. Скільки б не минало років і епох, якими б значними й навіть доленосними нам, сучасникам, не видавалися нинішні зміни, та ніщо й ніколи не зрівняється з подвигом тих, хто закрив собою рідну землю, оборонив її і визволив світ від фашизму.

Сьогодні ми по-різному ставимося до політичних діячів тієї епохи, до їхніх рішень і дій. Але не підлягає ревізії одне: радянський солдат, спливаючи кров'ю, маючи союзниками армії всіх цивілізованих держав світу, переміг фашизм. Переміг тих, хто оголосив нас унтерменшами, тобто недолюдками, тих, хто керувався людиноненависницькою ідеологією, хто хотів східного простору.

Не було б тої Перемоги, то не було б і наших нинішніх пошуків і поривань, перебудов і невдач. І нас самих не було б.

Вічна пам'ять мільйонам людей, які полягли в тій боротьбі. Вічна слава подвигу солдата-переможця!

Гірлянда слави

9 травня 1945 року. Салют Перемоги в колишньому СРСР і в усіх державах антигітлерівської коаліції. Цього дня людство всього світу плекало надію, що настав час миру, любові і злагоди на планеті, коли, за біблійним передбаченням, народи, розбрат позабувши, перекують мечі на орала і ніколи більше не будуть вчитися воювати.

На жаль, не судилося.

А пам'ять про Велику Вітчизняну, про священну нашу Перемогу в ній і нині, майже через півстоліття, ятрить серця мільйонів. Бо дарма шукати, зокрема в Україні, сім'ю, яка не зазнала б горя тієї лихої години.

(Закінчення на 4-й стор.).

Микола ВІНГРАНОВСЬКИЙ

День Перемоги

Ярами бурими, гнідими
Тумани впали, поповзли,
Німотні тіні заходили
Сліпого попелу й золи.

Який поріг? Нема порога.
Де родовід? — не доведу.
Цілує тихо Перемога
Губами білими Вдову.

А горе горя ще народить,
В порожній вигляне рукав:
Стоїть народ мій і народи
Із похоронкою в руках.

Лежать руйновища, затихли,
Зозулі лет — ні в тих ні в сих.
Земля — могила для загиблих.
Земля — землянка для живих.

І лиш сльоза з пожеж іржава
Таку ж іржаву доганя —
До смерті стомлена держава
У плуг корівку запряга.

Народ піврукий і півногий
Пита — кого? чого? — пита.
Вдова цілує Перемогу
У перепалені вуста...

Погиб народ. Не стало знаку.
Одна ознака — був такий.
Під мерехтінням Зодіаку
Вербові капці і ложки.

І тут, коли, коли вже мурі
На нас дивилися віки —
В дитдомі, в гільзі, у латурі
Народ нам зав'язав пупки.

Малі-маленькі — більші-менші,
Дезинфіковані вапном, —
Так стали ми, народоперші,
Його незаскленим вікном.

Тотальної погуби-згуби
Ребристе в лишаях дитя.
І цілували наші губи
Вдова-Любов, Вдова-Життя.

Про відкриття першої сесії Верховної Ради України

Відкриття першої сесії Верховної Ради України відбудеться 11 травня 1994 року о 10-й годині ранку в сесійному залі Верховної Ради України, вул. Михайла Грушевського, № 5.

До відома народних депутатів України

Реєстрація народних депутатів України, які прибувають на першу сесію Верховної Ради України, провадиться з 9-ї години до 19-ї години 10 травня і з 9-ї години 11 травня у Будинку Верховної Ради України, вул. Михайла Грушевського, № 5. Вхід з 2-го під'їзду, телефон 293-06-79.

Продиктовано в номер

Нові претенденти в Президенти

Центральна виборча комісія по виборах Президента України зареєструвала ще двох претендентів на кандидата в Президенти України — Івана Валеню та Ларису Скорик.

І.Ю.Валеню, 1947 року народження, який працює в Комісії ВР з питань Чорнобильської катастрофи, позапартійного, мешканця Києва, висунули збори виборців Жовтневого і Київського районів Харкова.

Л.П.Скорик, 1939 року народження, керівника майстерні Української академії мистецтв, позапартійну, мешкає в Києві, висунули збори виборців Львова.

Чим швидше, тим краще

Як уже повідомляла наша газета, Президент України Л.Кравчук прийняв заступника голови Комісії Європейського Союзу, комісара з зовнішньоекономічних питань європейської Комісії Л.Бріттена. Президент підкреслив, що Україна надає важливого значення співробітництву з ЄС, заявив, що він радий тому, що завершилася робота по підготовці до підписання Договору між Україною і ЄС про партнерство і співробітництво. Важливо й те, що після четвертого — останнього раунду переговорів — досягнуто домовленості щодо широкомасштабних зв'язків у багатьох сферах, не очікуючи самого початку реалізації угоди. Таке співробітництво здійснюватиметься на засадах тимчасових домовленостей. Л.Кравчук висловив побажання, щоб угоду було підписано вже на початку червня, оскільки цього вимагають наші економічні та політичні проблеми.

Ю.Звягільський: «Про кризу говоримо за звичкою»

Якщо інфляція в грудні минулого року становила 91 відсоток, то вже в січні нинішнього — 19,2, у лютому — 12,6, у березні — 5,7, що, зрештою, дало змогу прийняти рішення про зниження облікової ставки Національного банку до 210 відсотків річних. А на катастрофічне падіння обсягів виробництва можна подивитися і з іншого боку: спад виробітку електроенергії, скажімо, становить усього 18 відсотків, а виробництво деяких продуктів харчування та продукції окремих галузей народного господарства, металургії в тому числі, навіть зростає. Ці та інші факти навів журналістам під час зустрічі в УНІАН в.о. Прем'єр-міністра України Ю.Звягільський.

За його словами, уряд сьогодні контролює ситуацію на валютному і кредитно-фінансовому ринках і виступає рішуче проти відновлення торгів на Міжбанківській валютній біржі, яка забезпечила б вільний курс українського карбованця до американського долара. На його думку, це робити небезпечно, доки частка енергоносіїв в імпорті країни становить 68,9 відсотка й існує реальна загроза не втримати ціни на споживчому ринку. З цієї ж причини «слід обачливіше ставитись до рекомендацій та вимог міжнародних фінансових організацій».

На запитання кореспондента: «Якщо все так добре, чому тоді ми говоримо про кризу?» — Ю.Звягільський знизав плечима: «За звичкою».

День Конституції Республіки Крим

Учора, 6 травня, в Криму був вихідний день. Близько 15 тисяч представників трудових колективів, навчальних закладів, а також спортсменів Сімферополя взяли участь у демонстрації, присвяченій другій річниці Конституції Республіки Крим. У першій колоні з прапором Республіки Крим — президент Юрій Мешков. Учасники демонстрації несуть прапори Республіки Крим, прапори монархічної Росії, портрети Мешкова, у тому числі один величезний із написом: «Виват, Президент!». На транспарантах читаємо: «Крыму — Конституцию — от 6 мая 1992 года!», «Конституция Крыма — гарант государственности!». Демонстранти скандують: «Черноморский флот — российский!», «Севастополь — Крым — Россия!».

Потім на площі Леніна відбувся мітинг. Виступаючи на ньому, Ю.Мешков, зокрема, сказав, що «наша республіка живе і житиме доти, доки житиме народ Криму». Ю.Мешков повідомив, що Республіка Крим уже підписала договір з урядом Москви. Днями буде укладено договір з Російською Федерацією.

«І ВИНА НЕВИПРАВНА ПОВІК ЗА МАМИНЕ ТЕРПІННЯ...»

Завтра — День матері

Ці слова належать поетесі Атені Пашко. Одну з поетичних збірок вона присвятила матері, людині, якій завдячує не лише своєю появою на світ, а й народженням громадянського духу. Слова любові до матері, слова каяття за тривожні дні і ночі після чергових обшуків і допитів доньки, слова вдячності за те, що ніколи не дорікнула своїй бунтівній дитині цими днями і ночами тривог.

Ці слова можуть належати і нам. Бо кожен з нас випробовував мамине терпіння і дитячими пустощами, і дорослим непослухом. Про завтрашнє свято і наших мудрих, багатотерплячих матерів розмовляємо з головою Союзу українок, поетесою Атеною ПАШКО.

— Пані Пашко, більшість наших жінок звикли відзначати «свій» день 8 березня. Свято матері багато хто сприймає як черговий виклик радянському календареві «червоних» дат, як данину моді на нові обряди. Що для вас свято матері? Як його відзначали у вашому краї?

— Я не хочу зіставляти свято матері з «міжнародним жіночим днем». Це просто святотатство. Може, деяким жінкам і приємно дістати від чоловіка квіти на 8 березня, бодай день відчути себе іменинницею. А щоб нас шанували завжди, і потрібно культивувати в дітях особливе ставлення до жінки-матері, культивувати щодня, всюди. Саме ж свято матері — це щось величне і святе, наче Великдень для християн. Мати в Україні завжди була у великій шані, тому це свято дуже органічне для нашого народу. Щодо моди на нові обряди... Просто ознайомтеся з хронологією. Союз українок вже 1914 року відзначав День матері, Клара Цеткін трохи спізнилася з своєю ініціативою.

Друга неділя травня — свято не тільки для вшанування самої матері. Воно має велике виховне означення для молодого покоління, тим більше покоління, вихованого на прикладі Павлика Морозова. Не приведи Господи, щоб наші школярі знову проходили «премудрості» зради, батьковідступництва. За часів моєї молодості в нас, у Галичині, цей день також чомусь був віднесений до крамольних дат. Хоча, знаю, до війни в кожній галицькій родині урочисто віншували матерів. Свято матері з ініціативи Союзу українок «реабілітували» лише в 1989 році, спершу в Галичині, нині його святкують по всій Україні.

— Пам'ятаєте «відкриття» одного з героїв фільму «Біле сонце пустелі»: «Жінка також людина»? Як ви вважаєте, жінка приносить більше користі суспільству, коли виконує сумлінно лише материнську місію, майже за правилами трьох «К», чи коли вона «людина», обтяжена ще й громадськими обов'язками?

— Мабуть, у кожної жінки свій талант. Вона сама визначає своє місце в суспільстві. А взагалі-то, я переконана, що українська жінка надзвичайно майстерно вміє поєднувати і материнство і свою «людськість». Тим більше, що це поєднання — наше генне надбання. Згадаймо княгиню Ольгу, Анну, доньку Ярослава Мудрого, козачок. До речі, українські жінки, на відміну від представниць інших народів, овдовівши, мали право самим відповідати за дітей, без призначення опікунів зі сторони.

Глибоко переконана, хоч чим би займалася матір, найбільше користі суспільству принесе саме свідома жінка, певна своїх прав і обов'язків.

— Що ви хотіли б побажати матерям України?

— Здоров'я їхнім дітям. Бо в цьому їхнє найбільше щастя. Я знаю біль втрати дитини, тому не можу спокійно дивитися на приречених несприятливою екологією і Чорнобилем малюків. Ними переповнені лікарні. Ще б хотіла побажати всім матерям любові від дітей і чоловіків. Любов завжди додає сил й наснаги.

* * *

Союз українок звернувся до всіх конфесій з проханням відслужити 8 травня молебень за здоров'я всіх живих матерів та за упокій тих, хто вже від нас відійшов.

Інтерв'ю взяла Людмила КОХАНЕЦЬ.

Микола КОСИЙ, «Голос України»

Що нового на залізниці? Крадуть...

Схоже, що найближчим часом уславлену Південну ордена Леніна залізницю ще більше уславить «новий почин» її керівництва, який напевне закінчиться грандіозним скандалом. Власне, скандал уже почався. Але завдяки зразковому виконанню тамтешніми чиновниками правила не виносити сміття з хати і бути лояльним до високого залізничного начальства, з дозволу сказати, деяким правоохоронцям поки що не став надбанням гласності і продовжує приховуватися від ока людського.

Втім, у пресу, і харківський корпункт «Голосу України» зокрема, давно вже надходила інформація про темні справи керівництва залізниці — одного з найбільших транспортних підприємств України. Однак спроби перевірити факти щоразу наштовхувалися на озброєних «вохровців», або на «давати будь-яку інформацію в цій справі не в інтересах слідства...»

Гру в мовчанку ризикнула порушити Східно-Українська транспортна прокуратура. Зрозуміло, що робити будь-які висновки про «масштаби і розміри» поки що передчасно. Але навіть факти, названі ревізорами і слідчими як достовірні й обнародувані спеціально для преси першим заступником прокурора Олександром Приднею, навівють сумні роздуми: чи не є вони до розгадки того, чому ми раптом стали такими жебраками, а Україна, житниця величезної імперії, перетворюється на другорядну державу, не спроможну прогодувати навіть власний народ?

Судіть самі. Борг Південної залізниці на сьогодні просто фантастичний — близько 500 мільярдів карбованців. Катастрофічно скорочуються обсяги вантажоперевезень. Майже не оновлюється рухомий склад. Місяцями без зарплати робітники та інженери. А чим же зайняті в цей критичний час окремі начальники: добуванням дизпального, ремонтом колії, пошуком нових можливостей одержання прибутків? Певною мірою — так. Але прибутків не для залізниці, а для самих себе за рахунок державної залізниці.

Починаючи з літа минулого року, на розрахункові рахунки найрізноманітніших комерційних та спільних підприємств адміністрація залізниці щедрою рукою перегнала мільярди (!) карбованців. Встановлено, що в деяких випадках між управлінням залізниці і комерційними структурами не було укладено навіть формальних договорів про співробітництво чи хоча б якісь там поставки. Як правило, перерахувавши круглу суму партнерові, меценати з управління Південної залізниці з нечуваною легкістю і простотою «забували» про фінансову операцію. Досі із більшості цих фірм та фірмочок на адресу залізниці так і не надійшло ніяких матеріальних цінностей. Причому, у тих випадках, де були укладені договори, термін їх виконання вже давно минув. У кращому разі Південній залізниці ці кошти можуть бути повернуті рішенням суду як безпроцентний кредит. Та що таке мільйони карбованців у минулому році і ті ж мільйони сьогодні, напевно, пояснювати не варто.

Однак це ще квіточки. П'ять з половиною мільярдів управління залізниці переказує на рахунок спільного українсько-американського підприємства «Зебра» — начебто на закупівлю медичних рукавичок. Дійсно, при Південній залізниці є немало медичних закладів і такий товар там потрібний. Але цікава деталь: на цю суму можна закупити рукавичок стільки, що за нинішніми нормами використання їх вистачить на чверть століття!

Протягом короткого часу єдина торгова мережа так званого робітничого постачання, яка на той момент уже працювала на принципах оренди, була зумисне розвалена, її керівник наказом начальника управління залізниці звільнений з посади, а найприбутковіші магазини під прикриттям благих намірів передані у фірму «Промінь», а простіше кажучи — майже в приватну власність численних родичів всемогутніших залізничних начальників.

Ще фактів? Будь ласка. При тому ж управлінні, напевно, лише з волі Божої в минулому році почала функціонувати комерційна фірма з нехитрою назвою «ЮТО» («Южтрансобслуживание»). Вся необхідність її появи і секрет діяльності в тому, що керівництвом дороги практично був ліквідований відділ вантажних перевезень. Наказу, зрозуміло, такого не було, зате «ЮТО» очолив начальник цього відділу, запросивши вже на приватну службу і деяких своїх підлеглих. Телефон внутрішнього зв'язку на вході в управління чомусь перестав працювати, без дзвінка «згори» в приміщення крізь «вохровців» не пробратися. А значить — ні вагон замовити, ні про ціни довідатися. Проте офіс «ЮТО» був перед «вертушкою» і завжди всім доступний. Ціни, правда, скаженіли не щоднини, а щогодини. Але що робити, коли вам украй необхідний вагон для перевезення вантажів. Іншої ж залізниці в радіусі трьохсот кілометрів просто не існує. Чи не правда, все геніальне — просте?

Так само просто було створити при управлінні залізниці під егідою місцевої профспілки страхову компанію «Маско». Одержавши від підприємств залізниці в момент заснування мільйони, страхова компанія за весь час свого існування спромоглася виплатити страховку лише кільком робітникам. Більшість працівників, робота яких пов'язана з ризиком, узагалі не підозрювала про існування цієї фірми, не кажучи вже про те, що вони нею застраховані. Але акуратно одержували страховки різні начальники.

Хто ж за всім цим і багато чим іншим стоїть? Поки що в прокуратурі назвали одне прізвище — Гришков, начальник служби бухгалтерського обліку та фінансів. Він заарештований, затримано за підозрою у скоєнні злочинів ще кілька його «ділових» товаришів. Під час арешту він мав при собі на кишенькові витрати (в буквальному розумінні) — близько 6000 «зелених». На квартирі знайшлося ще 6000. Звичайно ж, не купонів.

Про все інше — якщо доживемо до завершення слідства і суду.

Втім, є ще одне делікатне запитання. **«Чи знав про всі ці «незначні порушення» службових інструкцій «південнозалізничний генерал» — начальник управління Південної залізниці і відставний нардеп України Олександр Пучко?»** — запитав я у заступника прокурора. На мене подивилися, як на інопланетянина...

Харків.

Ніколас БЕРНС: ПРІОРИТЕТИ НЕ ЗМІНЮВАТИМЕМО

Крісло для гостя

Декілька днів в українській столиці перебувала представницька делегація зі Сполучених Штатів. Відбулися зустрічі американських офіційних осіб з керівництвом України, народними депутатами, представниками уряду. Обговорювалися, головно, економічні питання. І все ж в інтерв'ю, яке дав кореспондентові «ГУ» глава делегації Ніколас Бернс, йшлося не лише про економіку. Адже пан Бернс — досвідчений дипломат. Нині він є спеціальним помічником американського Президента. Ще одна його посада — старший директор з російських, українських та євразійських справ Ради національної безпеки США. Ця Рада, як пояснив Н. Бернс, є частиною структури Білого дому і займається зовнішньою політикою. Тобто ті, хто в ній працює, готують поради Б. Клінтону з питань міжнародних відносин.

— Яка мета нашого приїзду до Києва? — президентський помічник повторив уголос моє запитання. — Б. Клінтон глибоко переконаний, що відносини Сполучених Штатів з Україною мають бути дуже добрі. Для нас ваша держава — одна із найважливіших країн у Європі, причому з багатообіцяльним майбутнім. У США впевнені, що Україна не втратить незалежність, збереже територіальну цілісність, з часом стане однією з найрозвиненіших економічно європейських країн.

І Сполучені Штати прагнуть вам у цьому допомогти. Мається на увазі як безпека, так і економіка України. Тобто дві головні мети наших відносин, визначені під час недавніх зустрічей Президентів Б. Клінтона та Л. Кравчука. Перша — сприяти знищенню ядерної зброї, розміщеної на українській землі. На це вже асигновано 350 мільйонів доларів. Друга, не менш важлива мета, — прискорення економічних реформ. Моя країна і тут вам допомагатиме не лише на словах. Україна отримає ще 350 мільйонів доларів. Отже загальна сума в 700 мільйонів означає, що після Єгипту, Ізраїлю та Росії ваша держава займатиме четверте місце в світі за обсягом американської фінансової допомоги. Чи треба ще якісь свідчення доброго ставлення Сполучених Штатів до України, уваги до наших двосторонніх відносин?

— Однак і досі чимало українських політиків, та й простих громадян, вважають: згадана вами сума не така вже й велика порівняно з 1800 ядерними боєголовками, які ми зобов'язалися знищити. Боєголовками, що донедавна становили неабияку загрозу безпеці Сполучених Штатів...

— Не поспішайте. Впевнений, що через років зо два ваші скептики змінять свою думку. Бо 700 мільйонів — це ще не вся західна допомога. Без сумніву, країни Європейського Союзу та Японія також зроблять свій внесок. Крім того, Міжнародний валютний фонд, Світовий банк, інші міжнародні фінансові організації братимуть участь у реконструкції української економіки. Якщо ви, звичайно, не баритиметеся з реформами. Отже, 700 мільйонів — то лише частина допомоги, яку надаватиме Захід. Хоча, як на мене, і це дуже великі гроші.

— Нині політична ситуація в Україні непроста. Обрано новий парламент. Але ще не знаємо, чи відбудуться дострокові президентські вибори, які повноваження матиме Президент. Та й на зміну теперішньому урядові можуть прийти нові люди. Чи не доведеться Сполученим Штатам коригувати політику щодо України?

— Те, що у вас відбувається, — нормальний демократичний процес. Інколи складний, особливо під час виборів. Але ідеального людство не придумало. Ми, безперечно, із зацікавленням стежимо за подіями у вашій країні, але в жодному разі не підтримуватимемо того чи того кандидата. Можу вас запевнити, хто б не переміг на виборах, американська політика стосовно України не зміниться. Вона ґрунтується на тому, що ваша держава важлива для США і з економічної точки зору, і з точки зору загальної безпеки. Ті люди, які очолять ваш уряд, завжди матимуть в особі Сполучених Штатів активного й надійного партнера.

Через вашу газету хотів би також запевнити депутатів Верховної Ради, що конгрес США надзвичайно зацікавлений у створенні програм обміну та консультацій з українськими парламентаріями. Втім, і адміністрація Б. Клінтона, виконавча гілка влади, хоче мати відкриті прямі відносини з керівництвом Ради. Ми розуміємо, що парламент України є «провідним гравцем» серед тих, хто вирішуватиме майбутнє вашої держави. Тому для членів нашої делегації були дуже важливі зустрічі з главою парламенту паном Плющем, іншими впливовими депутатами, зокрема з паном Кучмою.

— Як ви ставитеся до тверджень багатьох аналітиків про те, що політика США стосовно України багато в чому залежить від внутрішньополітичних процесів у Росії? Мовляв, чим гірше ситуація у Москві, тим кращі відносини США з нашою країною...

— Не можу погодитися з таким аналізом. Попри політичні події в Україні та Росії, є об'єктивні чинники. А вони, ці чинники, сприяють розумінню того, що Америка повинна мати добрі відносини з такою великою державою, як Україна. Державою дуже важливою для усієї Європи, з великим людським потенціалом, значними природними ресурсами. Ми хочемо торгувати з вами, вкладати гроші у вашу економіку.

Не таємниця, що попередня адміністрація Дж. Буша, та й Президент Б. Клінтон, протягом першого року перебування в Білому домі багато уваги приділяли насамперед російським справам. Дивного тут нема нічого. Росія — важлива країна для нас. Втім, тепер американський Президент дав ясно зрозуміти, що тісні відносини з урядом, парламентом і народом України є найпріоритетнішими для Сполучених Штатів. Змінюватися ця політика не буде.

— Ви щойно сказали, що американські ділові люди хочуть вкладати гроші в Україну. Однак багато з них кажуть — основним гальмом на цьому шляху є недосконалість нашого законодавства. Що насамперед нам слід змінювати в законах, щоб стимулювати американські капіталовкладення?

— Як на мене, майбутнє процвітання України залежатиме від того, як ви зможете відкритися Заходові, мати з ним взаємовигідну торгівлю. Конкуренція зробить ваші товари якіснішими, зростатиме економіка країни та добробут вашого населення. І не бійтеся, що в Україні запанують іноземці. Така велика країна, як ваша, без сумніву, зможе контролювати усі ці процеси. Але ви багато швидше просуватиметеся вперед, якщо використовуватимете західний досвід, торгуватимете із Заходом. Втім, щоб саме так сталося, треба мати закони, які забезпечували б стабільне оподаткування та сприятливий клімат для інвестицій. Американські, японські чи німецькі бізнесмени вкладають гроші не з політичних міркувань. Вони це роблять там, де умови найсприятливіші.

А наша країна також допомагатиме вам розпочати програму приватизації, на що американський уряд вже виділив 32 мільйони доларів. Ми також започаткували 150-мільйонний фонд сприяння малому бізнесу в Україні. Ці гроші будуть використані протягом трьох років. І це лише два приклади конкретних програм співпраці з Україною, які вже здійснюються або здійснюватимуться найближчим часом. А програми ці насамперед підуть на користь народу України. Так ми сподіваємося.

— Дякую за розмову.

Інтерв'ю провів Ігор ГРУШКО.
Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Йде підготовка до першої сесії Верховної Ради України

Триває робота по підготовці до першої сесії новообраної Верховної Ради України, яка має відкритися 11 травня. Відбулося чергове засідання ініціативної депутатської групи, делегованої територіальними депутатськими групами і політичними партіями. Вів засідання керівник групи В.В.Дурдинець.

Народні депутати грунтовно проаналізували і узгодили пропозиції підгруп, які протягом тижня в діловому, демократичному дусі здійснювали підготовчу роботу по формуванню порядку денного і робочих органів Верховної Ради, редагуванню Регламенту пленарних засідань, опрацюванню пропозицій щодо першочергових питань для розгляду на першій сесії, пропозицій по виходу економіки країни з кризи, розгляду інших питань, пов'язаних з організацією роботи нового парламенту.

З повідомленнями та пропозиціями від депутатських підгруп виступили їх керівники В.О.Євдокимов, В.М.Кальник, В.І.Череп, І.С.Чиж, В.І.Шишкін.

Під час тривалої дискусії, яка пройшла в конструктивній діловій обстановці, депутати зосереджували основну увагу на те, щоб на сесії Верховної Ради уже з перших днів, після вирішення організаційних питань, обрання керівництва Верховної Ради, утворення комітетів і комісій, розглядати найбільш актуальні, ключові питання розбудови національної економіки, виходу її з кризового стану, поглиблення економічних реформ, соціального захисту населення, посилення боротьби із злочинністю та інші корінні проблеми життя держави.

На засіданні узгоджено проекти документів, напрацьованих у депутатських підгрупах, які вноситимуться на розгляд сесії Верховної Ради в перші дні її роботи.

Прес-центр Верховної Ради України.

Добрий початок — половина діла

До першого засідання нової Верховної Ради України залишились не дні, а години. І новообрані депутати часу не гають, більшість із них готується до відкриття сесії. Одні групи народних обранців працюють над порядком денним, інші — над проектом регламенту, підготовкою змін і доповнень до Конституції, пропозицій по виходу економіки України з кризи.

Підгрупа з опрацювання пропозицій про порядок висвітлення першої сесії Верховної Ради під керівництвом Івана Чижа зібралася, щоб визначити, вести цю справу по-старому, чи висвітлювати роботу парламенту лаконічніше, стриманіше.

І хоч перші дискусії засвідчили, що тут зібралися люди різних політичних орієнтацій, робота йшла злагоджено, конструктивно, без зайвих суперечок. Депутати обійшлися навіть без голосування — швидко зійшлися на тому, що треба відмовитись від повних щоденних телетрансляцій, залишивши їх тільки у разі розгляду найважливіших питань.

Так само виважено, вдумливо, без будь-яких внутрішніх ускладнень було прийнято цілий ряд інших документів-рекомендацій для всього депутатського загалу.

Отже, хороший початок — половина діла? Може, й справді діловий настрій, толерантність стануть притаманними усім народним обранцям?

Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ.

Володимир СКАЧКО, «Голос України»

Спектри можуть різнитися, курс — ні

Угорщина напередодні виборів

Чергові парламентські вибори в Угорщині намічено на 8 травня 1994 року. Завершується чотирирічний період, за час якого Угорщина остаточно поставила хрест на спробах побудувати «соціалізм з людським обличчям» і обрала західний варіант суспільно-політичного й економічного розвитку.

Політичний прогноз

Всі ці роки біля державного керма перебуває правляча коаліція, яку створили три партії: Угорський демократичний форум (УДФ), Християнсько-демократична народна партія (ХДНП) та Незалежна громадська партія дрібних господарів (НГПДГ). Як сказав Надзвичайний і Повноважний Посол України в Угорщині Дмитро Ткач, ці партії і раніше, і тепер об'єднує спільна мета, шляхи досягнення якої кожна бачить по-своєму. Всі нинішні успіхи Угорщини від того, що в 1990 році після виборів партії, маючи окремі програми, створили правлячу коаліцію, узгодили спільну програму, розподілили портфелі в уряді і спільною командою взялися за виконання запланованого.

Труднощі реформування системи, психологічна неготовність частини громадян змінювати гарантований соціалізмом мінімум на важку працю і ризик заради капіталістичного максимуму зробили свою негативну справу. Багато хто в Угорщині вважає, що правляча коаліція підійшла до нових виборів ослабленою. Зокрема, значні зміни відбулися в «несучій конструкції» коаліції, а саме — стався розкол в УДФ, від якого через незгоду з багатьма зовнішньо- і внутрішньополітичними концепціями відійшли впливові політики на чолі з доктором Іштваном Чуркою. Крім того, помер незаперечний лідер коаліції Прем'єр-міністр доктор Йожеф Анталл. Дмитро Ткач тактовно заявив, що Угорщина пережила той політичний ефект, коли політики зіткнулися з необхідністю втілювати передвиборчі гасла і з'ясувалося, що говорити — це одне, а робити конкретну справу — інше. І.Чурка осідлав «коника» популістського націоналізму (зокрема, виступив проти ратифікації україно-угорського договору про дружбу і співробітництво), а Й.Анталл накреслив курс Угорщини щодо Європи і світу, заклав основи відкритої економіки, забезпечив іноземні інвестиції і (головне!) довіру до своєї країни.

Сьогодні в Угорщині відбуваються, м'яко кажучи, неоднозначні процеси. З одного боку, країна має вигляд процвітаючої, з непоганими перспективами. З другого — понад 700 тисяч безробітних і глухе, але відчутне незадоволення значної частини населення повільним зростанням власних прибутків, дорожнечою товарів тощо. Через це Угорщина (як свого часу Литва, Польща, Словаччина, навіть Росія та Україна) може опинитися перед перспективою внаслідок виборів пережити «лівий ренесанс».

Сьогодні в Угорщині діють понад 60 політичних партій та 100 різних громадських спілок і рухів. Щоб мати власних представників у парламенті, кожна партія мусить набрати 5 відсотків голосів виборців. Реальну силу все одно мають партії правлячої коаліції, центристи. Тобто УДФ (лідер — нинішній міністр оборони Угорщини Лайош Фюр), партія дрібних господарів (лідер — доктор Йожеф Тордян) та християнські демократи (лідер — доктор Ласло Шур'ян). Серйозну конкуренцію їм можуть скласти Угорська соціалістична партія (лідер — доктор Дюла Хорн) та Союз вільних демократів (лідер — доктор Іван Петьо), об'єднавшись в коаліцію лівого центру. Про угорських соціалістів можна сказати, що вони дотримуються концепцій європейської соціал-демократії і прагнуть результативно будувати соціалізм кожного дня, а не робити його метою, яку більшовики досягали будь-якою ціною, але безрезультатно.

Непогані перспективи зберігає центристський Союз молодих демократів, знаний як ФІДЕС (лідер — доктор Віктор Орбан), котрий має депутатів і в старому парламенті.

Серед тих, хто ще може здолати п'ятивідсотковий бар'єр, ліберально-центристська, близька до ФІДЕСу Республіканська партія (лідер — доктор Янош Палоташ). Зліва можуть розташуватися депутати від Угорської соціалістичної робітничої партії (лідер — доктор Дюла Тюрмер), котрих як ортодоксальних комуністів угорського зразка можуть підтримати пенсіонери й ті, хто втратив особисті «соціалістичні завоювання». На правий фланг мітять прихильники І.Чурки, які створили націоналістичну Партію історичної угорської справедливості. Як вважають оглядачі, створення правої коаліції в Угорщині навряд чи можливе, бо серед людей немає відповідних настроїв, а отже, нема й значної соціальної бази.

А найпоширеніша думка серед угорських і закордонних спостерігачів така: деякі зміни в політичному спектрі правлячої угорської еліти можливі. Можливі й незначні коригування політичного й економічного курсу. Проте в головному він залишиться незмінним — Угорщина мирно будуватиме відкриту економіку, громадянське суспільство і прагнутиме рівноправного партнерства з усіма сусідами.

Будапешт (телефоном).

ЗЕМНИЙ УКЛІН ВАМ,

Гірлянда слави

(Початок на 1-й стор.)

Світ пам'ятає: найбільший внесок у Перемогу над людиноненависним фашизмом зробили народи тодішнього Радянського Союзу. Саме на східному фронті вони зупинили натиск понад 600 дивізій гітлерівців та їхніх сателітів, у жорстоких битвах під Брестом, Одесою, Москвою, Ленінградом, Києвом, під Севастополем, на Волзі і Кавказі, на Курській дузі і в Корсунь-Шевченківському котлі розтрощили фашистську машину смерті, а потім здійснили визвольний похід до Європи, підняли Прапор Перемоги над нацистським лігвом у Берліні.

Неймовірно дорогою ціною дісталася людству Перемога. Найбільших втрат зазнала Україна. Під час окупації республіки гітлерівці закатували більш як 5 мільйонів мирних громадян, ще 3 мільйони загинули на фронтах війни, а близько 2,5 мільйона юнаків і дівчат примусово вивезли на каторжні роботи до Німеччини. Вщент було зруйновано численні міста і села, заводи і фабрики, соціальні заклади. Трагічну долю стертих з лиця землі чеського Лідіце, білоруської Хатині розділили 97 українських сіл на Волині, 32 — у Житомирській, по 21 — у Сумській і Чернігівській, 17 — у Київській областях. Без притулку й засобів до існування залишилося більш як 10 мільйонів українських громадян. І все ж народ вижив, вистояв, підняв Україну з попелу і руїн, повернув їй життедайну силу. Все це було здійснено неймовірними зусиллями ветеранів — колишніх воїнів-фронтовиків і трудівників тилу. Зусиллями тих, кого вже немає серед нас і хто сьогодні доживає свого віку, не завжди оточений моральною і матеріальною підтримкою суспільства, належним піклуванням держави.

Земний уклін цим людям у День Перемоги!

Відзначаючи нинішнє свято, за яким невдовзі будемо святкувати і 50-річчя визволення України, народ наш знову і знову складає шану всім фронтовикам, мертвим і живим, хто у жорстокому двобої з фашизмом захищав і визволяв українську землю. Суха статистика свідчить: у період битви за Україну безприкладні подвиги здійснили близько 4 тисяч воїнів 43 національностей, яким було присвоєно високе звання Героя Радянського Союзу. Майже мільйон рядових, сержантів і офіцерів І, ІІ, ІІІ і IV Українських фронтів відзначені орденами й медалями.

Уклонімося в ці дні і їм, славним визволителям України, солдатам Перемоги!

Володимир ЧЕРКАС.

* * *

Напередодні свята до редакції «Голосу України» надійшло багато листів-спогадів від колишніх фронтовиків, а також від громадян, яким випало пережити воєнне лихоліття. Окремі листи друкуємо в цьому номері газети.

Господарка Бранденбурзьких воріт

після війни повернулася додому, в Україну, де протягом багатьох років викладала українську мову і літературу школярам Донецька

«Весела регулювальниця біля Бранденбурзьких воріт у Берліні. Її фотографували всі кінооператори і всі фронтові фоторепортери. Жалкую, що не знав тоді її ім'я».

То рядки із фронтового щоденника автора цього фото, військового кореспондента журналу «Огонек» О.Кнорринга. Він зробив знімок на початку травня 1945 року, відразу після того, як війська І Білоруського і І Українського фронтів штурмом взяли столицю фашистської Німеччини.

Згодом журналісти встановили й особу «господарки Бранденбурзьких воріт». Так лагідно називали її у ті далекі завершальні дні війни наші бійці й командири. Потік військ і бойової техніки через головні ворота Берліна владно спрямовувала українська дівчина з села Чернігівки Запорізької області Лідія Співак. На фронт вона пішла добровольцем 1943 року, після того, як наші солдати визволили її рідне село від фашистських окупантів. Чи думала-гадала тоді, що невдовзі порядкуватиме на берлінських вулицях?

Після демобілізації з армії Ліда успішно захистила атестат зрілості за середню школу, закінчила філологічний факультет Донецького педагогічного інституту, багато років викладала рідну українську мову та українську літературу в одній із середніх шкіл Донецька, навчала юнь любові до рідної України. А ще знали донедавна Лідію Андріївну Овчаренко (таке її прізвище по чоловікові) як активістку ветеранського руху. На жаль, її вже немає серед нас.

АВТОГРАФ У НЕБІ

ЖОДНА дівчина не втримувалася від спокуси, щоб не оглянутися на нього. Він був дивовижний — 25-річний льотчик — високий, стрункий, блакитноокий, та ще й двічі Герой Радянського Союзу! А Таня, коли познайомилися, ніби не помітила Зірок майора. Щоправда, тоді, у 44-му, він ще був «просто» Героєм. І закохався у неї, сімнадцятирічну красуню, схожу на тоненьку білу лілею, з першого погляду. Дівчина їхала з Москви до Прибалтики, на фронт. У промерзлому вагоні гуляв колючий протяг. Іван, глянувши на зіщулене дівчатко, зняв із себе шкіряне пальто і закутав Таню. «Цим ти мене підкорив одразу», — жартувала згодом, пригадуючи їхнє знайомство, Тетяна Аркадіївна. А ще — освідченням, автографом у небі: «Я люблю тебе».

Повертаючись з бойового завдання, Іван неодмінно зависав літаком над штабом, де служила Таня, і вимальовував такі карколомні піруети, що штабісти з переляку ховали голови в папери. За такі «автографи для нареченої» комусь, звичайно, добряче влетіло б. Але то комусь, а не двічі Герою, уславленому асові, про якого ходили легенди.

Однак, то був переможний сорок п'ятий. А в сорок першому, коли з 60 бойових машин полку лишилося спочатку 30, потім — 18, згодом — 6 і загинув командир полку, 20-річний сержант Іван Степаненко залишився віч-на-віч зі смертю...

Коли «Юнкерс-88» виринув з-під хмари, Степаненко кинувся в бій. Він тривав недовго — його літак задимів і, втрачаючи висоту, почав падати. Як вдалося йому, вчорашньому курсантові, посадити неповороткий англійський винищувач «Харрікейн» на аеродром — він і сам тоді не зміг пояснити. «Іване, друже, ти народився у сорочці!» — закричав його земляк і тезко Іван Ребрик, котрий перший прибіг до «дива», що звалилося з неба. Літак Степаненка не тільки обгорів, у нього намертво заклинило мотор...

Удруге він вирвався з лабет смерті у сорок другому.

... Шістка наших літаків поверталася з розвідки. Степаненко йшов останній. Раптом помітив: їх доганяє четвірка «Мессерів». Доповів командирові. «Бій не приймати!» — наказав Кобяков. «Мессери» не відставали. Ще мить — і літак Степаненка стане їх прицільною мішенню. Проте Кобяков наполягав: «Курс — на свій аеродром!». У навушниках ще тріщали слова командира, а німецькі літаки вже атакували Івана. Розвернувшись, він вистрелив по одному з них. З радістю побачив, як той задимів і увійшов у піке. В цей час підбили і літак Степаненка. Внизу — лінія фронту. Скупчення танків і людей. Горить житнє поле. Неймовірним зусиллям волі Іван посадив машину в палаючу стерню, встиг вискочити і відбігти на кілька метрів. Землю струсонув оглушливий вибух його літака... Обгорілого, пораненого, його підібрали наші солдати і він повернувся у свій полк... з того світу.

Після цього було пекло Сталінграда, Північний Кавказ, Курськ, Орел, Білгород... Він знищував ворожі літаки, міняв свої і ніби знав, відчував: його вже ніхто не зіб'є, він залишиться живим, він долетить до Перемоги. Коли Іванові у 44-му вперше присвоїли звання Героя Радянського Союзу, на його рахунку було 450 бойових вильотів, 33 особисто збитих німецьких літаки, 8 — у групі з товаришами. А попереду був ще 45-й.

Вісімнадцятого серпня 1945-го Іванові Степаненку вдруге присвоїли звання Героя Радянського Союзу. Восени того ж року він одружився з Танею. Народила вона йому двох синів. Закінчив військову академію. Згодом — Академію Генерального штабу. Командував дивізією у Західній групі військ, був заступником командувача Прикарпатським військовим округом. У запас пішов у званні генерал-майора авіації.

Ось така доля селянського хлопця з Черкащини. Нині Іван Никифорович Степаненко разом з дружиною Тетяною Аркадіївною живуть у селі Нехайки Драбівського району. Це батьківщина Героя, про яку він стільки мріяв на чужій землі і яку він любив над усе у світі. Тут поховані його батько й мати, троє сестер і брат, котрих скосила кістлява рука страшного 33-го року. Тут живе його єдина, 84-річна сестра Варвара. Іван Никифорович з Тетяною Аркадіївною, котра такою й лишилася — струнка, рухлива, усміхнена — незабаром справлять свій золотий ювілей подружнього життя. Разом вони плекають чудовий сад, квіти, доглядають пасіку. Інколи Іван Никифорович прогуляється до центру села, де колись стояла батьківська хата, а нині злітає з постаменту в небо сріблястий літак-винищувач — пам'ятник йому, двічі Герою. «Усім двадцятьом авіаторам, моїм землякам, які народилися у Нехайках», — неодмінно поправить сивоголовий генерал-майор.

Лідія ТИТАРЕНКО.

Черкаська область.

ЧУТКИ ПРО ТЕ, ЩО ВОНО

В американській газеті «Уїклі сепрайз» надруковане сенсаційне розслідування-повідомлення Джеррі Саймона про те, що в одному з госпіталів Буенос-Айреса помер від інфаркту 14 квітня 1992 року Адольф Гітлер, який «дожив до 103 років, так і не потрапивши на очі КДБ». Журналіст ніби познайомився з його сімейним лікарем Раулем Рохесом, дізнався про місце поховання на військовому цвинтарі колишнього головного фашиста-фюрера. Подібні публікації з'явилися в канадських і багатьох інших засобах масової інформації. Що це? Чергова вигідно «смажена» версія, видавання бажаного за дійсне? Чи гірка і прикра правда, про яку особливо боляче дізнаватися ветеранам війни? Адже виходить, що винуватець смерті мільйонів людей уникнув розплати за скоєне, спокійно дожив віку? Де ж тоді справедливість? Проте, хоча все менше стає серед нас свідків Великої Перемоги, штурму Берліна, все ж таки, на щастя, залишились і учасники розслідування... смерті Гітлера. З одним із них — фронтовиком В.Лісовцем — розмовляє наш кореспондент.

— Володимире Никифоровичу, спершу розкажіть, будь ласка, трішки про себе, про шлях до відповідального завдання.

— Я народився у 1923 році в Чернігові, тут закінчив десятирічку, почав працювати у колгоспі, МТС. Мрії про навчання в інституті поламала війна. З квітня 1942 року — я на фронті. Був мінером, автоматником. Деякий час навіть воював під командуванням сина Чапаєва. Але 19 січня 1943 року в одному з боїв на Курщині отримав серйозне поранення в голову. Після госпіталю — запасний полк, направлення до роти охорони штабу 38-ї армії. Тут, як я зрозумів пізніше, мене всебічно перевірили: хто батьки, звідки родом. Командування «СМЕРШУ», виявляється, добирало в такий спосіб абітурієнтів до своєї спецшколи. Ніякого компромату на мене не знайшли. А тому за результатами прискіпливого вивчення-огляду я був направлений складати іспити до 1-ої Московської школи контррозвідки «СМЕРШ». Отримав у ній, чесно кажучи, серйозну освіту, ніж пізніше в юридичному інституті. Лекції читали відомі юристи, слідчі. За рік добре вивчив німецьку мову. У червні 1945 року нас, випускників-молодших лейтенантів, направили на перше відповідальне завдання — охороняти Потсдамську мирну конференцію. Довелось бачити Сталіна, все його оточення, керівників інших держав. У Німеччині я прослужив до 1950 року слідчим, старшим слідчим, інструктором з організації органів держбезпеки НДР. Потім — Воронеж, управління МДБ. Якось викликає мене керівництво і оголошує: «Ти направляєшся в Москву — там багато німців під слідством». Я пояснило, що треба слідчі-знавці німецької мови.

— Чому саме вам доручили допитувати начальника особистої охорони Гітлера?

— Це мені невідомо. І цікавитися подібними деталями я не міг — в МДБ суворо карали «цікавих». У Москві на Луб'янці паралельно зі мною працювали й інші слідчі. Кожен виконував якесь завдання. Нашу спільну роботу ми називали «Справа свідків смерті Гітлера». Мої колеги вели допити слуг Гітлера, зубного лікаря і т.д. І я теж отримав наказ від начальника слідчого відділу 2-го головного управління МДБ — з'ясувати обставини смерті Гітлера. Це мене тоді дещо здивувало. Адже перебуваючи у Німеччині, я не раз читав про смерть фюрера у бункері. «Невже керівництво, Сталін сумніваються в ній?» — подумав. Мені доручили допитати начальника особистої охорони Гітлера, генерал-лейтенанта військ СС Ганса Раттенхубера і начальника оборони Берліна, генерала Вейдлінга. Їх допити я почав у липні 1951 року і закінчив аж через шість місяців.

— Що ж розповіли допитувані?

— Вони сиділи у внутрішній тюрмі МДБ вже п'ять років і, як я зрозумів, їх ніхто не турбував, або це було дуже давно. Неважко збагнути стан людей, які багато місяців ні з ким не спілкувались, не знали, як з ними вчинить Сталін. Було таке враження, що начальник особистої охорони Гітлера з задоволенням приходив на допити. Він охоче і багатослівно відповідав на кожне моє запитання.

Я з'ясував, що Раттенхубер особисто знав Гітлера ще з 1923 року. Він тоді був охоронцем у тюрмі, де сидів майбутній вождь наци-

СОЛДАТИ ПЕРЕМОГИ!

А МАТИ БЕРЕЖЕ СТАРИЙ АКОРДЕОН

Як згадку про свою воєнну молодість, про талант свого чоловіка-офіцера

Якщо їхати автотрасою Київ — Харків, то десь на півдорозі між Лубнами й Решетилівкою магістраль перетинає широку балку. Ото в ній, щоправда, в кількох хвилинах їзди в бік від гомінкої дороги, зручно вмостилося давнє-предавнє козацьке село Радивонівка. А крайньою від поля, в оточенні крислатих яблунь та груш, стоїть білостінна хата дідуся Демида Степановича та бабусі Ніни Григорівни Ганнушенків. Прямо з ганку оселі видно зелений килим соковитої озимини, яка з часом обіцяє загойдатися біля їхнього порога хвилями тугоколосої пшениці. Неповторна, рукотворна краса сільської околиці! Люди тут живуть, хоч і не в розкоші, зате в дружбі та злагоді. Про події в житті будь-якої сім'ї сусіди, буває, дізнаються раніше і знають більше, ніж самі господарі.

Так було й того погожого дня. Дід Демид порпався на городі. З сільради примчав посильний: «Чепуріться, діду! Телефонували з райцентру, що до вас виїхала урядова делегація...»

— Отакої! Спочатку подумав, що то першоквітневий жарт. Але ж та дата вже минула, — розповідає Демид Степанович. — Поки отямився — як і автомашина біля воріт загальмувала. Першим відчиняє хвіртку і йде назустріч усміхнений чоловік. Вірте хоч ні, а я відразу впізнав свого фронтового командира взводу в окремому автотракторному саперному батальоні Шмарова. Розумні, трохи примружені очі, хода, навіть голос, принаймні так мені здалося, були саме його. Тільки мій командир був тоді лейтенантом і дещо молодший. А цього, я вже встиг роздивитися, супроводжує і переді мною бере під козирок сам міністр оборони України генерал армії Віталій Радецький.

Хочу доповісти своєму командирові, що рядовий Ганнушенко бойове завдання виконав до кінця. Але зробити це мені не вдається, бо якийсь зрадливий клубок застряв у горлі і не дає мовити й слова.

Ні, я не помилився. То був справді Шмаров. Але не мій фронтовий побратим Микола Петрович, якого, на жаль, уже немає в живих, а його син, нині віце-прем'єр-міністр України Валерій Шмаров...

А було так. Ще до виходу на пенсію шофер колгоспного самоскида Демид Ганнушенко задався метою довідатися про долю свого товариша й наставника по пекельній фронтовій роботі. Писав запити до редакцій газет. Марно. Одного разу серед інших новин з Києва він звернув увагу на те, що під час підписання угод про долю ядерної зброї в нашій державі крім Президентів України, Росії та Америки, у Москві виступав віце-прем'єр-міністр України Шмаров.

— Може, хтось з родичів мого командира? — закралася думка. Того ж вечора пенсіонер сів писати листа до Кабінету міністрів України незнайомому йому Шмарову. На відповідь, звісно, не дуже й сподівався. Бо ж знає, що у віце-прем'єрів доволі й важливіших державних справ.

За по-військовому скромно накритим столом у хаті колишнього солдата Валерій Миколайович розповів, як після повернення з відрядження його знайшов лист з досі не відомої Радивонівки. Вразили щирість і простота. Та ще свята вірність скріпленій потом і кров'ю дружбі колишніх фронтовиків. Молодим навчитися б так цінувати друзів! Тим часом чергове службове відрядження випадало саме в ті краї, на Полтавщину. Отож і вирішив, що й віце- прем'єрові не гріх напередодні свята Перемоги вклонитися однополчанину свого батька, а в його особі — усім захисникам рідної землі. Міністр оборони України також охоче пристав на розумну пропозицію подивитися, як працюють закони держави про соціальний захист учасників війни не на казенних паперах, а в реальному житті. Так високі гості без зайвих формальностей і переступили поріг солдатської хати.

Розмова видалася задушевною. Добрим словом згадали, що батько нинішнього віце-прем'єра був не лише тямущим інженером і хоробрим воїном, а й талановитим музикантом.

— Коли в чеському місті Брно ми зустріли Перемогу, — ділився спогадами Демид Степанович, — то наш командир відклав убік автомата і цілий день не випускав з рук трофейного акордеона. О, як він грав! Мешканці довколишніх вулиць сходилися послухати. Він не тільки майстерно виконував твори класиків, а й сам писав музику. І на слова самодіяльних поетів — солдатів теж. Певно, щось з того духовного багатства дісталося і синові у спадок...

Після цих слів Валерій Миколайович тільки зітхнув. Бо ж хіба до музик сьогодні віце-прем'єрові з його ношею державних проблем? Втім, той акордеон, який колись і Ганнушенкові випадало тримати в руках, старенька мати, котра, до речі, була фронтовим лікарем, береже як сімейну реліквію.

Дякуючи за відвідини, Демид Степанович правильно сказав, що то був вияв шани і честі не тільки до його особи, а підтримка усього радивонівського осередку ветеранів, який, за його словами, тримає кругову оборону проти нестатків, що обсідають село з усіх боків. Колишні фронтовики Михайло Жиленко, Іван Тур, Петро Ручка, Микола Прокопенко, Марія Сулименко, Іван Чорний, Михайло Дзюбенко та інші гартовані війною патріоти попри всі труднощі й тепер показують приклади громадянської мужності і просто людської порядності. Завдяки їм у селі не залишено без посильної допомоги й підтримки жодної старої людини. Правління місцевого сільгосппідприємства «Україна» і його голова Іван Балюк — спасибі їм! — не цураються ветеранських проблем. Хоч, як по правді, більшість з них, зокрема щодо забезпечення колишніх воїнів найпотрібнішими ліками за доступними для них цінами, пальним для інвалідних «Запорожців», ще багатьох інших треба розв'язувати не в Радивонівці, а десь у столичних апартаментах. Особисто для себе Демид Степанович нічого не просив. А про те, як ветерани потерпають від спекулянтів, прямо сказав шановним гостям.

Прощаючись, гості зі столиці запитали старого солдата: що він думає про затрашній день? Той мимоволі перевів погляд на трактори, які, попихкуючи чорним димом, на сусідньому полі підживлювали озиму, і, подумавши, відказав:

— Селяни, самі бачите, за будь-яких умов Україну без хліба не залишать. Якщо й керівники держави, як оце ви сьогодні, будуть слухати не лише закордонних порадників, а й своїх людей, то скруту здолаємо. І заживемо полюдськи...

На знак згоди гості схвально кивнули головами.

Леонард НІКОЛАЄНКО,
заслужений журналіст України.

На знімку: ветеран війни Д. С. Ганнушенко.

Фото Г. МОТРІЯ.

І живим, і мертвим...

У Київській області мешкають 550 тисяч пенсіонерів. З них 150 тисяч — учасники війни, 10 тисяч — інваліди, 29 тисяч — вдови. Щоб привернути увагу громадськості до цих людей, обласна рада ветеранів війни і праці, обласне правління Фонду милосердя і здоров'я та обласна рада Товариства охорони природи організували з 9 квітня по 9 травня місячник милосердя та пам'яті. Активісти цих організацій з допомогою місцевих властей, трудових колективів, спонсорів дбають про поліпшення соціально-побутових умов життя ветеранів, забезпечення їх продовольством, одягом, ліками, приділили значну увагу впорядкуванню солдатських могил і пам'ятників визволителям України.

***

Обласну Вахту пам'яті, присвячену Дню Перемоги і 50- річчю визволення України, оголошено на Чернігівщині. Вона стартувала у Бобровиці, куди з'їхалися з усіх районів області представники ветеранських, молодіжних та інших громадських організацій. Вони вшанували загиблих героїв війни, поклали квіти на солдатські могили. Нині вахта триває в інших містах і селах.

***

Понад 900 пам'ятників, пов'язаних з героїчними і трагічними подіями Великої Вітчизняної війни, встановлено на Луганщині. Не всі вони, на жаль, у належному стані. Про це з болем говорили на черговому пленумі обласної ради Товариства охорони пам'яток історії та культури. Прийнято рішення з 1 травня цього до травня наступного року, коли відзначатимемо 50- річчя Перемоги, провести в усіх містах і селах області громадський огляд і впорядкування обелісків, братських могил і пам'ятників визволителям рідної землі.

За повідомленнями наших власних кореспондентів.

ЖИЛО ДОВГО, ДЕЩО ПЕРЕБІЛЬШЕНІ...

стів. Коли Гітлер прийшов до влади, Раттенхубер за рекомендацією Гіммлера (Ганс на той час був його другом, навіть мав від нього подарунок — коштовний перстень) став його незмінним охоронцем № 1.

Він розповів цікаві подробиці життя фюрера. Гітлер, виявляється, дуже боявся замаху на себе. Коли замовляв машину для поїздки, то нікому не говорив, куди їде. Маршрут руху вказував по карті. Таким чином дійсно ніхто заздалегідь не міг спланувати в якомусь місці напад. Гітлер часто по-товариськи спілкувався зі своїм начальником охорони.

Ганс Раттенхубер розповів, що фюрер певний час досить шанобливо говорив про Сталіна, захоплювався його «чистками», створенням міцної тоталітарної партії. Нацистську партію він робив за радянським зразком.

Допитуваний не приховував і такі важливі деталі: німецький фюрер здобував авторитет, спираючись у першу чергу на примітивні інстинкти людей. Він умів «закрутити» маси простими популістськими гаслами, фразами довести натовп до екстазу. Коли я побачив на екрані телевізора «вибрики» Жириновського, то зловив себе на думці, що характери колишнього головного нациста і лідера ЛДПР загалом дуже схожі.

— **Які були останні дні Гітлера?**

— За свідченнями Раттенхубера і Вейцлінга, це була вже людина-руїна. Тому дивними і фантастичними здаються повідомлення про те, що Гітлер міг прожити 103 роки. Від нервового перенапруження у нього паралізувало одну ногу! Обличчя раз у раз перекошувалося, щоки сіпалися. Фюрер перед кончиною кілька ночей не міг заснути. Заспокійливі наркотичні препарати вже не допомагали.

Хоча поблизу бункера була зроблена злітна смуга і стояв напоготові літак, Адольф Гітлер відмовився летіти в невідомість. «Я боюся потрапити в пазури Сталіна живим, — казав він Гансу. — Мене будуть возити у клітці, як Пугачова, і терзати».

Коли безславний кінець війни став неминучим, фюрер почав нити, повторювати приречено: «Я піду з життя, я не зміг перемогти Сталіна...»

У лікаря він попросив ціаністого калію. Однак той спершу побоявся йому дати ампули. Він це зробив лише після того, як Гітлер дав йому розписку. Фюрер боявся, що надмірне вживання наркопрепаратів нейтралізує отруту. Тому наказав ад'ютантові для надійності пристрелити його після прийняття отрути.

Раттенхубер не бачив, як приймав «ліки» Гітлер. Він лише почув у бункері запах гіркого мигдалю. Кинувшись у кабінет фюрера, охоронець № 1 побачив мертву собаку Блонді (їй першій довелось ковтати для перевірки отруту) поруч з нерухомими господарями — Євою Браун та Гітлером. Охорона загорнула їх у килими, підняла ліфтом нагору і, поклавши у воронку від вибуху, облила бензином і підпалила. Такий був кінець фюрера. Обидва свідки, які не могли змовитися, стверджували одне й те ж.

— **Чи знайшли останки Гітлера?**

— Цим уже, мабуть, займалися інші експерти. Я ж до сказаного додам, що під час одного з перекурів колега-слідчий закликав мене до себе в кабінет і спитав: «Хочеш подивитися на щелепу Гітлера?» Я кивнув головою. Він вийняв її з невеличкої коробки. На щелепі всі зуби були штучні, з'єднані досить складною системою. Слідчий розповів, що зубний лікар упізнав свою роботу...

— **Володимире Никифоровичу, як склалася ваша подальша доля? Доля ваших підопічних?**

— З Москви я був направлений у Брянськ, потім на батьківщину — до Чернігова. В основному займався розшуком карателів, поліцаїв. І досить успішно. Як мені відомо, Раттенхубера і Вейцлінга після 1955 року випустили з тюрми, вони повернулися на батьківщину. Як вони жили далі, не знаю.

— **Дякую за розмову.**

Інтерв'ю провів Сергій ПАВЛЕНКО.

Чернігів.

Леонід СОТНИК, політолог

СОЮЗ ГОЛОГО З БОСИМ

Роздуми про єдиний економічний простір напередодні першої сесії нової Верховної Ради України

Інтеграція України до спільного ринку СНД давно перестала бути проблемою суто економічною. На перший план виступила політика, на вістрі якої, мов тонкий і гострий спис, вібрує національне питання. Південний схід — російськомовний і зросійщений, висунув безліч політиків і політиканів, які наполегливо, майже щоденно, спираючись на засоби масової інформації, відстоюють негайне входження України до економічного союзу СНД. Більш етнічно однорідний захід України відхрещується від такої перспективи, вбачаючи в союзі значний крок до цілковитої втрати незалежності. І от що цікаво: прихильниками беззастережної інтеграції (читай: капітуляції) заявили себе не тільки відомі псевдопрагматики типу Кучми—Гриньова, не тільки директори державних підприємств, а практично всі лідери соціалістів і комуністів, позиції яких, як показали останні вибори до Верховної Ради, досить міцні в Донбасі, на Харківщині, Сумщині, Дніпропетровщині... Під тиском «колишніх» у Донецькій та Луганській областях були проведені місцеві «референдуми», в яких ставилося питання про повнокровну участь України в СНД, і населення у переважній більшості відповіло на нього «так». Отримала підтримку й ідея надання російській мові в Україні статусу другої державної.

Тут, начебто, все зрозуміло: «русскоязычное население» побоюється тотальної українізації і, отже, ущемлення своїх прав. До того ж прозорість кордонів забезпечує, як відомо, більшу свободу у переміщенні людей та товарів, що особливо актуально для мешканців сусідніх з Росією територій. Парадокс в іншому: комуністи й соціалісти, що розглядають Україну як якесь тимчасове, ненадійне утворення, всіма силами прагнуть потрапити під крило Росії, яку очолює борець за світле капіталістичне майбутнє, антикомуніст № 1 — Борис Єльцин. Їх не лякає навіть можливе пришестя до влади Жириновського!

Цей парадокс ще потребує докладного, глибокого вивчення, але вже сьогодні зрозуміло, що недооцінка національного чинника в політиці може призвести до фатальних помилок, до перетворення соціальної напружності у націонал-соціальну з усіма наслідками, що з неї випливають... Зрозуміло й інше: в Україні йде активне, відверто нахабне формування «п'ятої колони», і колосальним стимулятором цього процесу виступає Ю.Мєшков та його команда. Роблячи цілком провокаційні кроки щодо Києва, кишеньковий кримський президент щодня перевіряє на міцність Українську державу, роздмухує антиукраїнські настрої. І при цьому розхитує її, готуючи відрив півострова. Відчуваючи цілковиту безкарність своїх дій, повну неспроможність офіційного Києва «тупнути ногою», він, мабуть, йтиме так далеко, як йому заманеться. До того ж Ю.Мєшков відчуває моральну підтримку комуністичних російськомовних лідерів сходу й півдня України, для яких «мєшковський експеримент» в Криму — взірець для подальших дій. Їм не треба буде винаходити щось своє, а просто ступати слід у слід за кримським наполеончиком, аж поки Україна не розпадеться на дрібні шматки з «последующим воссоединением в великом, могучем...» і таке інше.

Ліві йшли на вибори під гаслом: «Восстановить с Россией разорванные экономические связи!» (Один з одеських кандидатів у депутати вів агітацію під гаслом «За воссоединение с Россией, за независимость от любого, кто попытается этому помешать»). Щоб зробити це гасло більш вагомим, ліві організували збори в трудових колективах, збирали відповідні резолюції. В напруженості політичних пристрастей їхні гасла лунали як заклинання, як дороговказ, що виведе країну з економічної кризи. У людей намагалися створити ілюзії, що от зберуться Єльцин з Кравчуком, підпишуть відповідний папір про відновлення зв'язків — і завтра почнеться нове, щасливе життя. Одного разу я попросив такого гарячого прихильника ідеї «відновлення» назвати мені хоч один документ — постанову Верховної Ради, указ Президента, декрет Кабінету міністрів, який забороняв би міністерствам чи підприємствам встановлювати і розвивати взаємовигідні зв'язки з будь-якою державою. Той тільки знизав плечима. А що тут скажеш? Адже таких документів просто немає, і ні Єльцин, ні Кравчук не винні в тому, що сталося. Зв'язки розривалися самі по собі, де втрачався економічний сенс, і відновлюватимуться вони там, де цей сенс знову з'явиться. Без постанов і указів.

Навколо «антиінтеграційної» позиції України безліч спекуляцій. Всі докори сиплються на голови націонал-демократів, які ніяк не хочуть нормально домовитися з росіянами. Насправді все і простіше, і складніше. Якщо Білорусь називають складальним цехом Росії, то Україна — її напівфабрикатно-сировинний додаток. Лише 15 відсотків української промисловості працює сьогодні на кінцевий продукт, кінцевий виріб. Спад виробництва в Російській Федерації, конверсійні процеси миттєво вибили з колії весь приладобудівний комплекс України, який не може існувати без російських комплектувальних. Але Росія втратила інтерес не тільки до українських приладів, а й до машин, вугілля та металу. Енергоємне українське виробництво зіткнулося з різким підвищенням цін на енергоносії, що й призвело до карколомного зростання собівартості продукції. І нині навіть ті вироби, в яких зацікавлений російський ринок, не можуть бути там реалізовані, бо вони дорожчі від зарубіжних аналогів на 30—50 відсотків. Додайте до цього галопуючу інфляцію, кризу неплатежів, падіння довіри до карбованця — і картина стане відносно повною. В економіці як України, так і Росії правлять бал перш за все кризові процеси, а вже потім — амбіції політиків.

А що стосується темпів реформ, то Україна значно відстала від Росії. Дедалі більшого розповсюдження набуває адміністративна гра, згідно з якою міністерства у Києві удають, що керують підприємствами, а підприємства удають, що випускають продукцію. Зростає приховане безробіття. Заробітну плату або не видають зовсім, або виділяють на неї суто символічні суми. Зростання соціальної напруженості вже дає перші «викиди». Мітинги й демонстрації, пікетування державних установ відбулися в Харкові, Дніпропетровську, Львові, інших містах України. Держава демонструє власну неспроможність не тільки в управлінні державною промисловістю, а й у налагодженні ефективної фінансової політики, тому багато хто з економістів убачає порятунок в обвальній приватизації. Але це надзвичайно важко зробити за розрегульованості української політичної системи — невизначеності позиції новообраного парламенту, наявності, по суті, тимчасового уряду, падіння популярності Президента...

Невизначені перспективи навіть після підписання Україною документів про входження до економічного союзу СНД на правах асоційованого члена. Однозначно можна сказати лише одне: білоруський варіант в Україні не пройде, незалежно від того, хто буде при владі — праві чи ліві. Основні питання союзу — входження до рублевої зони, відмова від власної валюти, перетворення Національного банку України в філіал московського, ліквідація митниць і таке інше — спричинюють сьогодні алергію не тільки в націонал-демократів, й у більшості населення нашої держави. Не менший протест спричиняють і спроби акціонувати разом з Росією ряд українських підприємств, перш за все об'єкти нафтогазового комплексу. Все це, на думку серйозних політиків (не таких, як Кучма), загрожує Україні цілковитою втратою суверенітету, перетворенням її в одну із заштатних провінцій федерації. І кроки в обох напрямі можуть призвести до непередбачених наслідків, поставити країну на межу громадянської війни. І навряд чи знайдеться в Україні політична сила, яка взяла б на себе відповідальність за такий крутий історичний крок.

Так, «мєшковщина» пустила глибоке коріння, мрії про чудове комуністично-ковбасне минуле тішать тисячі громадян нашої маргіналізованої країни. Та одна річ тішитися мріями, а зовсім інша — брати до рук автомат Калашникова, щоб втілювати їх у життя. Це тільки Леонідові Кучмі здається, що він так тихо «здасть» Україну, що вона того й не помітить. Він помиляється, адже два роки незалежності були для нас не тільки роками помилок і розчарувань. На зміну безликому совку постає новий тип людини — громадянин України.

Проблема єдиного з Росією економічного простору, крім націонал-політичних, має й аспекти суто практичні. Нам пропонують інтегруватися до економіки держави, яка, м'яко кажучи, не показує зразків процвітання. Той же спад виробництва, та сама криза неплатежів, падіння курсу рубля, страйки шахтарів, поступовий розвал нафтогазового комплексу, енергетики, транспорту... Що ж то буде за простір такий? Що ж то за економічний союз? Може, союз босого з голим?

«Інтелект».

19—21 травня 1994 р. в Києві відбудеться Перший з'їзд страховиків України

Запрошуються всі страхові компанії України. З'їзд проводиться в Києві в Центрі культури, просвіти та відпочинку Збройних Сил України (Будинок офіцерів).

Реєстрація учасників буде проводитись 18 травня з 10 до 18 години за адресою: м. Київ, вул. Ентузіастів, 1, готель «Славутич».

Іногородні учасники забезпечуються готелем «Славутич», дворазовим харчуванням.

Орієнтовний порядок денний з'їзду:

1. Обговорення проекту Закону «Про внесення змін у «Декрет про страхування» Кабінету міністрів України № 47—93 від 10 травня 1993 р.» Обговорення проектів нормативних документів Комітету у справах нагляду за страховою діяльністю.
2. Про об'єднання і спілки страховиків.
3. Про створення єдиного Всеукраїнського фонду страхових гарантій.
4. Про систему професійної підготовки та перепідготовки фахівців у галузі страхування.
5. Обговорення і прийняття «Кодексу честі страховика». Про взаємовідносини страховиків.
6. Різне.

З'їзд проводиться за участю Комітету у справах нагляду за страховою діяльністю.

У роботі з'їзду беруть участь керівники Кабінету міністрів України, Міністерства фінансів України, Національного банку України, Головної державної податкової інспекції України.

Брати участь у роботі з'їзду може будь-яка кількість представників страхових компаній, але право голосу має тільки один представник від компанії, яка одержала ліцензію Комітету у справах нагляду за страховою діяльністю на день проведення з'їзду.

Оргкомітет з'їзду

САТ «Саламандра», м. Харків.	— Голова правління Массалов І. Є. — голова оргкомітету;
САТ «Саламандра», м. Харків.	— Заст. голови правління Філонюк О. Ф. — член оргкомітету;
САТ «Остра-Київ», м. Київ.	— Голова правління Гордієнко І. М. — заст. голови оргкомітету;
САТ «Фактотум», м. Київ.	— Голова правління Загрібний В. М. — заст. голови оргкомітету;
Т.О.В «Фінансовий клуб», м. Київ.	— Генеральний директор Ротовський А. А. — член оргкомітету;
Т.О.В «Фінансовий клуб», м. Київ.	— Заст. генерального директора Бабичева Т. Є. — виконавчий директор оргкомітету.

Для участі в з'їзді необхідно переказати оргвнесок за кожного учасника на тимчасовий розрахунковий рахунок оргкомітету з'їзду — № 700301 в Акціонерному банку «Бонус-Банк», МФО 322733.

Для киян — **5,3 млн. крб.** (п'ять мільйонів триста тисяч),
для іногородніх — **6,3 млн. крб.** (шість мільйонів триста тисяч крб.) **до 27 квітня 1994 р.**

Копію платіжного доручення необхідно передати по факсу **555-08-48, 555-68-50, 555-69-03.**

Телефони оргкомітету: *555-38-96, 555-08-48, 555-68-50, 555-69-03, 555-69-30.*

Квитками на зворотний шлях оргкомітет не забезпечує.

Людмила МИКИТЮК, «Голос України»

СЕРЦЕ ВИДАВЦЯ СХИЛЬНЕ ДО ЗРАДИ. СЕРЦЕ АВТОРА СХИЛЬНЕ ДО ЗНЕВІРИ

Культура

23 роки тому Іван Лисенко приніс до видавництва «Словник українських співаків». Але досі ця унікальна праця не побачила світу.

Голоси народжуються і вмирають — енциклопедії залишаються. Тенор Івана Козловського чи бас Бориса Гмирі ще на слуху, а як співав у Москві при дворі Олексія Михайловича малорос Матвій Кумка — велика таємниця навіть для фахівців. І для держави, яка іноді сама для себе — «tabula rasa». Що було, що буде, що серце заспокоїть — про це треба не на картах ворожити, а в академічних виданнях, словниках і енциклопедіях вичитувати.

З ворожінням в нас поки що краще.

У видавництві «Музична Україна» лежить унікальна праця — «Словник українських співаків». 1200 імен, давно забутих і нині сущих, майстрів церковного співу, коли іншого не існувало, й світського мистецтва для мистецтва, співаків камерних і оперних, кріпаків і лауреатів Ленінської премії, невиїзних з України й нев'їзних до України, видатних українських і видатних італійських, канадських, французьких українського походження. Немає в колишньому Союзі архіву, де не працював би Лисенко. Нема світової знаменитості, що могла б розповісти про українських вокалістів, з якою він не зав'язав листування. Ігор Стравинський (США), Василь Витвицький (США), Володимир Фьодоров (Франція), Аристид Вирста (Франція), Йосип Гушуляк (Канада), Ірина Маланюк (Австрія) плюс інші непересічні постаті. Плюс унікальна фонотека — платівки дореволюційних співаків, скажімо, Михайла Швеця, Платона Цесевича, Михайла Донця. Або емігрантів, яких Лисенко із зрозумілих причин вивчав окремо й на оприлюднення вивченого не сподівався.

У музикознавців заведено оперувати трьома-чотирма десятками імен. А займатися все життя — взагалі двома-трьома. Глибоко рити. Методом крота. Лисенкові для методу крота бракувало академічної музикознавчої освіти (народна консерваторія не рятувала) і фахового інфантилізму. Він півжиття провів у оперних театрах і музичних архівах. 1200 імен він назбирав по зеренцю, як це міг зробити тільки справжній меломан. Мабуть, це єдина в Україні людина, яка прочитала всі доступні й недоступні рецензії у всіх доступних і не дуже дореволюційних виданнях. До речі, якщо котрийсь нащадок Лисенка захоче у такий самий спосіб вивчити сьогоднішній день вокального мистецтва, то не зможе, — пан рецензент майже зовсім перевівся.

Хронологічно словник розпочинається одинадцятим століттям, Стефаном з Києва, матеріали про якого вельми обмежені. 13–16 століття — перерва, пов'язана з татаро-монгольським нашестям. 16–18 століття — період, коли українські співаки працювали при королівських і царських дворових капелах, наприклад, Ілля Грабовський при Петербурзькій імператорській капелі. В середині 19-го століття відкриваються перші консерваторії в Петербурзі й Москві, по закінченні яких українські голоси залишаються, як правило, або в Маріїнці або у Великому театрі. Скажімо, бас Федір Стравинський (батько Ігоря Стравинського), сопрано Марія Дейша-Сіоницька.

Вікно до Італії перший «прорубав» тенор із Сумщини Микола Іванов. В Італії на нього чекала шалена кар'єра, його вважали за єдиного суперника знаменитого Рубіні. Дуже різні долі. Павло Кошиць у Великому театрі, де на той час саме активно опановували Вагнера, втратив голос і перерізав собі горло. Був Гліб Шандровський, музиканти називають таких «октавістами», міг взяти на октаву нижче від будь-якого баса, співав у Метрополітен опера, Гранд опера — бас унікальний, а кар'єри не зробив.

Наприкінці 19-го на початку 20-го століття українські співаки активно гастролюють по всьому світу. А вже революція розкидала їх кого куди, тільки що не в Африку, бо в Африці оперних театрів немає. Соломія Крушельницька, Модест Менцинський, Олександр Мишуга, Іван Алчевський, Олександр Носалевич, Орест Руснак, Євгенія Зарицька, Марія Сокіл та багато інших. Це кращі сцени Франції, Італії, Австрії, Англії, Бельгії, Німеччини, Канади, Польщі, Болгарії... Уперше Іван Лисенко приніс свій рукопис до видавництва «Музична Україна» 23 роки тому. Праця справила там враження, автора одразу запросили до видавництва на роботу. Тим і обмежилися. Порадили знайти співавтора. Ті, кого Лисенко вважав за авторитет — таких було двоє, — від співавторства відмовились, а від людей іншого гатунку Лисенко відмовився сам. Порадили написати «Словник співаків народів СРСР». 1976 року рукопис, нарешті, порадили забрати. З допомогою Анатолія Мокренка, який тоді був парторгом оперного театру, й Миколи Кондратюка — тодішнього ректора консерваторії — процес вдалося зупинити. Марина Єгоричева написала блискучу рецензію. «Дитинко,— сказала вона Лисенкові, — ви здійснили подвиг! 1200 імен, багато з яких я, співачка, вперше чую». Ще одну схвальну рецензію написав дослідник історії давньої музики з Інституту мистецтвознавства Мстислав Юрченко і запропонував Лисенку деякі власні матеріали.

Щасливий вихід словника у світ здавався таким же остаточним і безповоротним, як і перемога соціалізму. Але до видавництва прислали людину з ЦК, великого ортодокса. Що це за словник, у якому нема російських співаків? З перебудовою словник знову з'явився у видавничих планах. Якби Лисенко був людиною, близькою до видавничих кіл, словник вийшов би. Або менеджером, який уміє залагоджувати справу на рівні особистих контактів. Але людині цього не дано. Їй було дано написати унікальний словник — не більше й не менше.

Торік Мінкульт вирішив профінансувати ряд видань. До списку щасливчиків потрапив і «Словник українських співаків». Автор, почувши про це, як і Станіславський, вигукнув: «Не ві-рю!» Але коли на власні очі побачив документи на фінансування, тут треба було бути великим мізантропом, аби не увірувати. Інфляція з'їла добрі мінкультівські наміри разом з гуманними мінкультівськими документами за кілька місяців. «Можете забрати рукопис, — винувато сказали авторові у видавництві, — а хочете, залиште...»

Часи змінилися. Сьогодні, здається, немає жодної людини, яка була б проти цієї книги. Всі ми за краще життя в одній, окремо взятій, Україні, в одному, окремо взятому, видавництві, і для однієї, окремо взятої, енциклопедичної праці. Профінансувати майбутній рай нікому. Що стосується словника, то сума, потрібна для його втілення, не така вже й велика — півмільярда карбованців.

МЕЛОДІЯ БОЛЮ

Мистецтво й політика, як і любов та ненависть, — тема вічна. Але хіба німців злякаєш вічними темами? Гете-Інститут у Києві провів конференцію «Мистецтво й політика», запросивши до дискусії відомих митців і політиків.

Міністр культури України Іван Дзюба, констатувавши, що сьогодні в Україні важко заперечувати часто небажаний зв'язок мистецтва з політикою, нагадав про діалектику, яка існує між цими нерозлучними ворогами: за різних суспільних обставин прогресивним буває як політизоване мистецтво, так і аполітичне.

— Останні 30 років я не зазнав впливу жодного політика. Я людина вільна. Принаймні, якщо хтось захоче зайнятися моєю дресурою, я маю цілковиту свободу наступного дня піти у відставку, — зауважив знаменитий німецький режисер, генеральний директор Баварської опери, президент Міжнародного інституту театру Аугустін Евердінг, один лише приїзд якого до Києва, як і до будь-якого іншого міста світу, — подія. Пан Евердінг додав, що на його батьківщині мистецтво отримує і отримуватиме дотації від держави, бо принцип заощаджувати на всьому, крім мистецтва, для німців — аксіома.

А що кажуть художники? Наприклад, такий відомий в Україні, а ще більше за кордоном маляр, як Олександр Ройтбурт, сказав:

— Бути заангажованим чи ринком, а чи політикою — ось ті Сцілла й Харибда, між якими доводиться йти художнику. Попри всі ілюзії лівих інтелектуалів Заходу, політична заангажованість не менш згубна, ніж ринкова.

Жива легенда української сценографії Данило Лідер, знаючи принади політичного ангажементу й мало переймаючись ринковим, висловив позицію, яку потім не раз цитували. Мабуть, вона ближче за інші до нашого менталітету:

— Митець мусить відчувати біль раніше, ніж його відчує політик. Це його роль.

Конференція «Мистецтво й політика» відбувалася в Українському домі саме на восьмі роковини Чорнобиля.

На ній виступили віце-прем'єр-міністр України Микола Жулинський, радник посольства Французької Республіки в Україні Лорен де Зюс, керівник Гете-Інституту в Києві графиня Уте Ваудіссін, ряд митців і вчених.

Кор. «ГУ».

Василь БАБУХ, «Голос України»

ГУЦУЛИ ВИВЧАЮТЬ ІНДІАНЦІВ, А В КАНАДІ — ГУЦУЛІВ

До буковинського містечка Вижниці, яке стало колискою багатьох українських митців, прибув гість із Канади, професор Саскачеванського університету Петер Пурдье. Відомого знавця індіанського фольклору привело сюди бажання ознайомитися з народною творчістю гуцульського регіону.

Таку можливість надали йому викладачі знаного далеко за межами України Вижницького коледжу прикладного мистецтва імені В. Шкрібляка. Професор побував у селах, де найбільш поширені народні ремесла, спілкувався з талановитими гуцульськими майстрами.

На знак вдяки за гостинний прийом гість прочитав для вихованців коледжу кілька лекцій про мистецтво канадських індіанців.

Професор Петер Пурдье вирішив організувати в Саскатуні виставку робіт народних умільців та учнів коледжу.

Чернівецька область.

ХІБА ТАК МОЖНА?

Ситуація

Під час проведення у Луцьку міжнародного багатопрофільного ярмарку «Міст-94» я познайомився з Фаїною Пилипівною Музичук, яка розповіла таку історію:

— Родом я із села Чорниж Маневицького району Волинської області. Українка. З діда-прадіда в цьому селі жили мої рідні. Тут я вчилася в школі, потім вступила до технікуму. Познайомилася із своїм чоловіком. Теж — українець. В Чорнижі ще і сьогодні живуть мої батьки.

Сталося так, що у 1986 році мого чоловіка запросили на роботу в Іркутську область, де він працював у системі «Украгробуду». За чоловіком і я поїхала. Ми там автоматично стали громадянами Росії. В 1992 році повернулися у Волинську область. Живемо у власній хаті, в районному центрі Ківерці. Все ніби добре. Але з того часу на своїй рідній землі, де народилися і виросли, не можемо стати повноправними громадянами України. Хоч бери і повертайся в Росію.

Спочатку у відділі віз і реєстрації управління внутрішніх справ Волині нам сказали: потрібно подати довідку, що ми вийшли з громадянства Росії. Двічі я їздила в посольство Росії у Київ, поки мені таку довідку дали. Привезла її у Луцьк. Тепер мені кажуть: принесіть довідки, де живете, працюєте, свідоцтво про одруження, чи не хворієте на СНІД... Та я не могла втриматися від сліз, коли мені сказали, щоб я склала іспит на знання української мови. Адже мені, українці, казала це людина, яка майже все своє життя розмовляла російською мовою. Скажіть: хіба це не приниження?

Для мене українська мова — материнська мова. Я нею завжди розмовляла. Розумію, може, які довідки і потрібні для оформлення громадянства України. Але я ніколи не піду шукати довідки про те, що я знаю українську мову. Повірте мені, більшого приниження в своєму житті я не відчувала ніколи. Так думає і мій чоловік. Про це я сказала по телефону Голові Верховної Ради України Івану Плющу, коли він в одній із газет вів прийом. Іван Степанович погодився зі мною, обурився подібним.

А місцеві чиновники за буквою закону не бачать людини. Хіба так можна?

Розповідь записав Богдан БЕРЕКЕТА.

Волинська область.

Роман ВАТРИЧ, журналіст

Є АРМІЯ — БУДЕ Й ПІСНЯ

19 травня у Вінниці бере розгін перший фестиваль української військової пісні «Крила України»

Такого ми справді ще не бачили й не чули. Бо де було взятися тій українській військовій пісні, коли у всіх підрозділах колишньої Радянської Армії панував «общепонятный язык». Щоправда, деякі професіональні військові ансамблі вряди-годи брали до свого репертуару якусь українську народну пісню. Найчастіше оту маршову про козака, який «копав-копав криниченьку у вишневому саду». А щоб в армії заспівали стрілецьку чи повстанську пісню — то борони Боже!

Фестиваль військової української пісні · Вінниця 1994 · Крила України

Тепер співають. І у Вінниці, на фестивалі української військової пісні «Крила України», ці мелодії почуємо. Мало того, один із фестивальних концертів у літньому концертному залі «Райдуга» цілком складено з таких творів. Але, певна річ, не вони визначатимуть пісенне обличчя «Крил України».

Два основні завдання поставили перед собою організатори фестивалю.

— По-перше, — каже автор сценарію і режисер цього дійства Степан Галябарда, — привернути увагу громадськості нашої держави до проблем сучасної військової пісні. А по-друге, зробити перший крок до створення зразків такої пісні, яку залюбки співатимуть і на ранкових розводах у військових частинах, і в армійських клубах, і на сімейних торжествах в офіцерських родинах. Як ще донедавна повсюдно співали пісню «Не плачь, девчонка».

Отже, ідея проста, зрозуміла й водночас нелегка. Йдеться-бо за те, щоб зачепити найтонші струни душі українського вояка. І скоріше за все це буде пісня мелодійна, щира, без заідеологізованого словесного примітиву. Про нашу рідну землю, армію, Україну. Безперечно, наївно сподіватися, що фестиваль на берегах Південного Бугу відразу заповнить отой творчий вакуум, який досі маємо в розвитку української військової пісні. Але в тому, що інтерес до військової пісні з боку як композиторів, так і виконавців посилиться, С. Галябарда не має сумніву. До речі, його фірма «Студія пана Степана» є головним продюсером цього пісенного свята. Як це було півроку тому на першому телевізійному фестивалі «Романси Славутича», що відбувся в місті енергетиків-чорнобилян.

Звісна річ, у ці весняні дні — а «Крила України» триватимуть із 19 по 22 травня — до Вінниці з'їдуться популярні виконавці. Зокрема, місцеві шанувальники сучасної української пісні матимуть змогу побачити й послухати виступи Василя Зінкевича й Алли Кудлай, Павла Зіброва та Анатолія Горчинського, Володимира Турця та Миколи Свидюка, Любові й Віктора Анісімових, дуету «Ліза й Олександр», гурту «Соколи»... Разом з ними вийдуть на сцену мистецькі армійські колективи, зокрема естрадно-духовий оркестр Чернігівського авіаційного училища та ансамбль Військово-Повітряних Сил України, самобутні самодіяльні колективи з Вінницької області.

А серцевиною багатої фестивальної програми стане професійний конкурс сучасної української військової пісні, в якій тепер маємо гостру потребу. На сцені концертного залу «Райдуга» зберуться переможці першого етапу конкурсу, що відбувся у військових гарнізонах по всій країні. А вже авторитетне журі, в якому головуватиме народний артист України Володимир Турець, назове переможців фіналу.

Чому для проведення фестивалю обрали саме Вінницю? Не випадково. Адже тут розміщений штаб Військово-Повітряних Сил України, командування яких на чолі з генералом- лейтенантом Володимиром Антонцем активно підтримало ідею провести фестиваль і виступило одним з організаторів цього масового мистецького свята. Як і Вінницький міськвиконком на чолі з мером Дмитром Дворкісом. Сьогодні можна уже стверджувати, без їхньої підтримки і допомоги за фестиваль не могло й мови бути. А як спонсори «Крил України» виступили авіаційні компанії, зокрема «Атлант-СВ», «Хорс», «Авіасервіс», «Атрувера»... Цікава й така деталь: перша — в Криму, а остання — в Санкт-Петербурзі. Не залишилися осторонь і місцеві ділові кола, зокрема вінницькі фірми «ВЕСТО» і «МА-КИ».

«Весна, полковнику, весна..» — так називається нова пісня, яку написали спеціально для фестивальної прем'єри поет Степан Галябарда і композитор Павло Зібров і яка прозвучить на відкритті пісенного свята у виконанні автора музики.

Справді-бо: весна надії нашої. І щось є символічне в тому, що вона несе нас на побачення з літом на крилах пісні у лавах військовиків.

А коли вояки співають, то — вгадали! — спокійно діти сплять. І всім нам якось легше на душі.

Вінниця.

МАЙТЕ Ж СОВІСТЬ!

«Минулого року ми прийняли приблизно 500 дітей із районів, що постраждали від аварії на Чорнобильській АЕС. У групі прибулих у червні було 5 відсотків удаваних хворих. У липні таких було 50 відсотків, а в серпні — 95 відсотків приїжджих дітей були цілком здорові», — почувши ці слова голови Французької гуманітарної організації «Рятуйте дітей Чорнобиля» Жілетт Ірленже, можна зрозуміти, чому у Франції стає дедалі менше сімей, готових приймати дітей із районів, що постраждали внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС. Зловживання чужим лихом набрало таких великих масштабів, що його обговорення стало одною з основних тем міжнародної зустрічі, яка закінчилася днями у французькому місті Шамбері (департамент Савойя), присвяченої проблемам надання допомоги дітям, котрі постраждали в результаті чорнобильської аварії.

На запрошення вищої комерційної школи Шамбері та ЮНЕСКО на неї зібралися представники гуманітарних організацій, родин, які надавали притулок і хліб «дітям Чорнобиля», лікарі, психологи, щоб обговорити, як можна полегшити страждання хворих. Одначе з перших виступів стало зрозуміло, що на цей час під загрозу потрапила сама готовність подавати таку допомогу через численні махінації, з якими доводиться стикатися стороні-господарці. «Після катастрофи ми були зворушені бідою хворих дітей, багато з яких живуть у бідних сім'ях, не отримують потрібної медичної допомоги й не їдять досхочу, — продовжує Ж. Ірленже. — Ми вирішили запрошувати їх на канікули до себе. Проте останнім часом дедалі частіше самі стаємо жертвами — жертвами шахрайства. Ми змушені приймати дітей з цілком заможних сімей, що ніколи в житті не стикалися з радіоактивним опроміненням».

Для того, щоб привезти хворих дітей до Франції, очолювана нею організація має діяти через київський «Інститут нових технологій», який виступив у ролі спонсора офіційного Фонду інвалідів Чорнобиля, що залишився без грошей. У результаті до Франції прибули цілком здорові маленькі мандрівники, чиї батьки працюють у «спонсорів». У одного з «хворих» не склалися стосунки із сім'єю, яка його прийняла, і за ним приїхали батьки — на власній машині БМВ з радіотелефоном, після чого «страждалець» відбув у мандри по Німеччині та Австрії. Ще одна дитина без щонайменших слідів яких-небудь захворювань привезла з собою 5 тисяч доларів на кишенькові витрати (у Франції мінімальна заробітна платня не перевищує тисячі доларів) і буквально замучив господарів, що відмовлялися «подарувати» йому відеокамеру. Після «безплатної турпоїздки» до Франції «гість» відбув з батьками до Японії.

Дайджест

В іншому разі співробітник МЗС України пригрозив відмовити у в[...] справді хворим дітям, якщо разом [...] ними не візьмуть двох його власних нащадків. Не обійшлося і без «повітряного піратства»: французам запропонували ввести до складу групи 17-річного сина одного із співробітників київського аеропорту, інакше, як було заявлено, літак просто не підніметься в повітря.

Поряд з цими войовничими прикладами можна назвати і цілком «мирні»: перекладач, котрий не знає жодного слова французькою; дочка директора банку, яка щодня вимагає шампанського тощо.

Крім того, представники французьких гуманітарних організацій дізналися про існування «чорнобильського рекету»: якщо сім'я хворої дитини не в змозі заплатити хабара, ніякої поїздки їй не бачити.

За словами Ж. Ірленже, українським властям повідомлено про те, що коли таким зловживанням і злочинам не буде покладено край, то у Франц[...] просто не знайдеться більше сімей, які згодяться допомагати справжнім маленьким жертвам страшної аварії, що сталася вісім років тому в Чорнобилі. Цього року таких пропозицій надійшло лише 150.

Ігор ЩЕГОЛЄВ,
кор. ІТАР—ТАРС.

Париж.
(«Труд», 22 квітня)

Наступний номер «Голосу України» вийде 11 травня ц.р.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада України.
Видавець — Президія Верховної Ради України.
252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5
Газета виходить з 1 січня 1991 року

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.
Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (в.о. заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), І. ГРУШКО, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, Б. СИДОРЕНКО (заст. головного редактора), А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

♦ ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44.
♦ Рукописів не повертаємо.
♦ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КП № 1 від 18.09.1990 р.

♦ За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець. ♦ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій. ♦ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.
Індекс 60955.
Тираж 325044

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0
Зам. 0311085.

Газету набрано і зверстано в комп'ютерному центрі «Голосу України».